

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Arctoli și corespundențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Invitare de abonament.

P. T. Domni cetitori sunt rugați, să binevoiască a-și renoua abonamentul.

De asemenea rugăm și pe abonenții, ce sunt în restanță cu prețul foaiei atât de pe anul acesta, cât și de pe anii trecuți, să binevoiască a ni-l trimite, căci foaia suferă lipse mari, neputându-și acoperi trebuințele sale și datorile față de tipografie.

Administrațiunea.

Societatea fondului de teatru.

În zilele de 18 și 19 Noemvre și-a ținut adunarea generală anuală, în comuna Cohalm, «Societatea fondului de teatru», a doua și cea mai importantă dintre instituțiile noastre de propagandă culturală.

Din acest incident, ne revine în minte și Adunarea generală a «Asociațiunii», ținută în Bistrița, — și socotim, că nu este lipsit de interes, să căutăm câteva momente importante, ce se degajează din gestiunea acestor două instituții, cari ne dau privilegiul de a putea fi cu toții împreună, în urmărirea unor interese mari, comune, față de cari nu poate fi și nici nu există vre-un fel de deosebire, ori piedecă de colaborare.

Ne aducem aminte cu plăcere de expunerile directive, din discursul d-lui Andrei Bârseanu, și nu ne putem oprî, de a reproduce vestirea unei premeniri unei lumi noi, în care trebuie să ne îmbărbătăm, dacă vrem să mergem înainte, să părăsim șabloanele vechi, și prin muncă nouă, să străbatem la viață nouă.

«...Omul moderu, ca un nou Prometeu, și-a creat feliurite mijloace pentru ușurarea și îmbunătățirea traiului său... pe lângă trebuințele (aceste) fizice, omul modern caută să-și mulțumească și sufletul, prin feliurile distracții, prin învățatură și lucruri de artă. Se înțelege, mulțumirea atâtor

trebuințe nu se poate face ușor. De-aci frământarea neîntreruptă între oameni, alergarea fără preget după câștig, aceea ce s'a obișnuit a se numi «lupta pentru existență», și care nici-odată n'a fost așa de aprigă, ca în zilele noastre. Vai, de cel ce intră în această luptă nepregătit! El sau e dat la o parte, ca un netrebnic și trebuie să ducă o viață din cele mai amărâte, sau e călcat în picioarele fără milă, de cei mai dostoinici».

Cu drept cuvânt, acest alarm trebuie să deștepte sufletele și conștiința obștei noastre — și cu toate greutățile ce întimpinăm, în dezvoltarea noastră culturală, totuși există un real, vizibil progres, vădit mai ales prin ridicarea la conducerea celor două instituții ale noastre, a unor stegari viguroși încunjurați de luptători cu condeiu și pe șcenă, cu avânt și temei sufletesc, pentru a mulțumi «sufletul... prin învățatură și lucruri de artă».

Este, fără îndoială un neajuns caracteristic în momentul accentuat la adunarea din Cohalm de președintele adunării d. Virgil Onițiu, prin cuvintele: «Societatea noastră trebuia să spargă zilnic ghiata nepăsării și a scepticismului, — azi încă ea trebuie să cerșitoreaască din oraș în oraș, până să găsească pe scurte 2 zile un adăpost de iubirea frățească, pentru adunările ei generale, câte una pe an. Greutățile ce le întimpinăm azi, când suntem trecuți peste mănecul începutului, când avem o basă sigură de muncă, un drum bine stabilit de înaintare și mijloace însemnate de acțiune — ne fac să înțelegem greutățile cu cari s'a luptat decenii întregi Iosif Vulcan, care timp îndelungat a fost singur în stăruință și glasul lui — soarte de apostol — se perdea în pustie de-atâteori!»

Având dar, «un drum bine stabilit» și o avere de peste 400, 000 cor. stegar viguros și pleiade de apostoli, — nu este pricină de desnădejde... ci nici nu este a se uita cuvintele inimosul vicepreședinte al «Asociațiunii»;» Vai de cel ce intră în lupta aceasta nepregătit!»

În pregătirea noastră, în generalizarea culturii, ce e drept se fac progrese reale; suferim însă peste tot încă de multe neajunsuri și ca urmări ale trecutului și a greutăților prezentului.

Dar unde iese schintee, are să fie și foc.

Sfințire de biserică.

În vremea de azi, când tendințele ireligioase se înmulțesc, credincioșii din Bihor au avut fericirea a avea oaspe pe Prea Sf. Domn Episcop în mai multe rânduri. Nu de mult am luat știrea că bunul păstor s'a coborât cu suita sa, să deie destinațiunii frumosul Sion din com. bisericească Pocioveliste, ridicat de Prea Sf. Sa.

După acel drum obositor bunul păstor în 9/23 Noemvrie a plecat iarăș în partea sudică a Bihorului la Cefa unde ascultând rugămintea poporului credincios din pomenita comună, a sfințit impunătoarea zidire radical renovată, pentru a servi de lăcaș sfânt lui Dumnezeu.

Credincioșii din Cefa adevă, auzind și văzând că sătenii dimprejur emulează în ridicări și renovări de locașe lui Dumnezeu, s'au ambiționat și ei îndemnați de părintele local Aurel Albu și au votat unanim suma recerută pentru efectuarea renovării.

La actul solemn Prea Sf. Sa Domnul Episcop Ioan I. Papp a sosit dela Arad cu trenul de 9 ore în gara din Cefa. Comuna deși era zi de lucru Sâmbăta, încă din presară s'a făcut sgomotoasă. Dimineața la opt ore deja era strada bătută în călăreți și căruțe, cari în veselie nețărnută se avântau la drum. Strânși toți lângă biserică din toate satele învecinate, convoiul s'a pus în mișcare în rânduială elevatoare. Înainte poșiau ca la optzeci de călăreți, iar în urma lor se trăgeau șasăzeci de căruțe împovărate cu credincioși curioși de a vedea pe arhiereul iubit.

Anunțându-și trenul sosirea, preoțimea se postează în cerc în frunte cu protopopul tractual Nicolae Roxin. Oprindu-se trenul în marea de oameni se face liniște mare. Ivindu-se Prea Sfinția Sa Arhiereul isbucnește un „să trăiască“ puternic și apoi zelosul protopop tractual N. Roxin salută în termeni călduroși pe bunul arhiereu căruia Prea Sfinția Sa îi răspunde frumos, că își ține totdeauna de o plăcută datorință a se coborî la credincioșii săi. Răspunzându-i Preasfințitul în termeni scurți și protopretorului Markovits, toată mulțimea se pune în mișcare spre sat. Trăsura ce ducea pe arhiereu într-o clipă se vede intrând în sat și se face un șir lung de trăsuri ce se sfârșiau în pragul gării.

Clopotele sunau într'una cu glasul lor dulce. Intrând în curtea casei parohiale între aclamațiuni urcă treptele, unde unul dintre elevii ce făceau șpalir Petru Balogh salută pe iubitul arhiereu, curajos, de binevenire.

Dela casa părintelui A. Albu Prea S. Sa este dus între preoțime la biserică. În ușa bisericii arhiereul este salutată de parohul local în cuvinte alese amintind și împrejurarea că Prea Sf. Sa înainte cu 25 ani încă a fost în Cefa la sfințirea bisericii în suita Episcopului de atunci. Bunul arhiereu emoționat de reminștința atinsă de vorbitor răspunde în cuvinte părintești prezintând ca motiv al venirii sale *dragostea*, ce o are față de credincioșii comunei.

Serviciul divin Preasfinția Sa l'a săvârșit cu asistența Prea Cuv. Sale vicar episcopesc V. Mangra, protosincelul Roman R. Ciorogariu, protopopii: G. Popoviciu, ref. bis. Arad și Petru Serb; preoții: D. Albu (Cheresig), I. Naghi (Roit), M. Hașag (Ateas), I. Popovici (Inand), M. Hașag (Sân-miclăuș) I. Căpitan (Mărțihaz), G. Cosma (Berechiu), V. Moga (Cristur), protodiaconul Dr. I. Suciș și cetățul T. Roxin.

La pricează arhiereul cu cunoscuta-i putere a legat atențiunea ascultătorilor atingând trebuințele sufletului, credința, de care are omul lipsă ca să poată fi socotit fiul lui Dumnezeu. Zidul frumos a zis P. S.

Sa, pictura și auritura frumoasă nu mult prețuește dacă nu-i credința; nu exterior frumos, ci inimă plină de fructele credinței fac bisericii stâlpi siguri pentru totdeauna. Cuvintele arhieriești au fost sorbite cu multă sete, ajutând la aceasta și împrejurarea că Prea Sf. Sa vorbește astfel încât toată vorba e înțeleasă de toți. Graiul poporului stăpănit în o formă desăvârșită de bunul Episcop, face ca sămânța aruncată de dănsul să prindă rădacini pe unde numai trece fie măcar odată. Sfaturile, îndemnurile referitoare la creșterea pruncilor lui Dumnezeu și alte diferite, strânge credincioșii cu dragoste în jurul Prea Sfinției Sale.

După săvârșirea serviciului divin, P. S. Sa se reîntoarce la casa parohială unde comitetul bisericesc local și cel din Sân-miclăuș aduce omagii de alipire și urări de bine mult iubitalui Arhiereu cu preoții locali în frunte. Omagii aduce apoi corpul preoțesc tractual prin rostul harnicului protopop tractual N. Roxin; tot atunci intră la sărutare de mâni comitetul comunal, care prin notarul local exprimă bucuria că văd pe înaltul prelat în mijlocul lor.

Prânzul dat în edificiul școlar a decurs în cea mai bună armonie. Toastele le-a deschis P. S. Sa pentru Monarh Arhimandrit V. Mangra pentru Prea Sfinția Sa. Protopop. Beliului P. Serb pentru P. C. Sa vicar. episc. Protopopul Roxin (ungurește) pentru protopret. Markovits; între nesfârșite aplauze s'a ridicat apoi depărtatul A. Korda, care în o ruptă românească a toastat pentru Prea Sfințitul; P. C. Sa R. Ciorogariu pentru popor, protopretorele pentru Prea Sfințitul, Epitropul I. Plugar, pentru Preasfințitul, protopopul Roxin pentru parohul zelos din loc. A. Albu, învățătorul I. Costa pentru suita Preasfinției Sale, refer. Popoviciu pentru protopopul Roxin și în urmă s'a ridicat G. Töpler agronom la Tisza pentru patrioții din Cefa.

Terminându-se prânzul Preasfinția Sa Domnul Episcop între uralele credincioșilor s'a depărtat din Cefa, îndreptându-și drumul spre comuna vecină Inand unde după vizitarea canonică a trecut la Miersig să deie destinațiunii Sale Sionul nou ridicat acolo spre preamărirea lui Dumnezeu.

Precum în alte părți așa și în Cefa bunul arh. a lăsat multă mângăere, de care se învrednicește și cel din vecinătate.

În timpul de azi este de mare preț coborârea părintelui între fiii săi sufletești, deoarece lumea cu mersul ei tinde a micșora iubirea de lege, iar vizitarea cu brațe tari unește pe credincioși cu biserica lor.

Deie bunul Dumnezeu, ca Arhiereul nostru să poată mulți ani îndeplini aceasta măreață faptă plăcută lui Dumnezeu.

Petru Popa.

Sfințirea bisericii din Miersig.

— Bucuria deplină. —

În 10/23 Noemvrie a. e. s'a îndeplinit actul sfințirii bisericii renovate din Cefa, despre ce cred, că unul din cei prezenți vă va raporta. După cele întămplăte în Cefa, Ilustritatea Sa Domnul Episcop diecezan Ioan I. Papp, a trimis din suita sa în comuna noastră Miersig, pe Cuvioșia Sa protosincelul Roman Ciorogariu P. O. Domni George Popoviciu referent, Petru Serb protopop și pe protodiaconul Dr. Iustin Suciș, ca să săvârșească în presara sfințirii privegherea obicinuită și mutarea din biserică ceea veche în ceea nouă. Iar Preasfinția Sa cu restul suitei, încă în aceea seară a

trecut în comuna vecină Inand, unde după săvârșirea vecerniei și după binecuvântarea poporului, a descălecat, la dl Antoniu Marcovici mare proprietar în acea comună.

Dupăce Cuvioșia Sa protosincelul Roman Ciorogariu cu sus amintiții domni din suita P. S. Sale au ajuns în comuna noastră Miersig deloc au intrat în biserica cea veche, unde după săvârșirea vecerniei a ținut credincioșilor adunați o cuvântare doioasă, prin care a stors lacrămile celor prezenți, apoi cu voce înădușită de emoție luând rămas bun, dela vechea maica biserică, în sunetul clopotelor și încunjuțați de credincioșii adunați în biserica cea nouă.

Sosiți în biserica cea nouă, frumosul sunet al clopotelor nouă și frumuseța bisericii a impresionat adânc suita P. S. Sale și după sosirea în altar, și-au exprimat admirația și bucuria, că pot vedea într'un sat mic o biserică așa frumoasă, iar Cuvioșia Sa părintele Roman Ciorogariu cu lacrimi în ochi a îmbrătoșat și felicitat pe fostul său elev, pe preotul local. Eră o priveliște duiosă, când profesorul și elvul se priveau cu lacrimi în ochi; profesorul mândru de elevul său, iar elevul fericit, că-și vede profesorul mulțămîit.

După săvârșirea serviciului ne-am întrunit la cină comună în sala școlii noastre confesionale, unde M. S. Domni oaspeți din nou au fost surprinși, de școala frumoasă și spațioasă, ce nainte de asta abia cu 3 ani a fost din nou edificată, la stăruința preotului din loc. Surprinderea apoi a fost însoțită de bucurie, când iubii oaspeți au înțeles, că nu înzădar a fost sacrificiul făcut cu edificarea școlii, pentru că credincioșii își trimit pruncii regulat la școală și astfel cercetează școala la 95—100 școlari.

Urmează ziua praznicului Peste noapte, fiindcă a ploaie și nins, a trebuit să se facă abatere dela primirea proiectată și astfel nu s'a putut susținea tot ceremonialul ce eră pregătit pentru primirea P. S. Sale.

Duminecă dimineața, la 7 ore, în 11/24 Noemv. a. c. pleacă P. S. Sa, din comuna Inand, cu caleasa cu 4 cai alui Marcovici, însoțit de călăreți și trăsuri și făcând un încunjur, trece, la comuna Gepiu unde în marginea comunei îl bineventează notarul comunal iar dupăce P. S. Sa le mulțamește pentru frumoasa primire, trec cu toții în biserică, unde preotul local îl primește cu evanghelia în ușa bisericii. Întrând apoi în biserică, după un scurt serviciu P. S. Sa Domnul Episcop ține poporului o cuvântare plină de sfaturi și învățături și apoi binecuvintează poporul.

Din Gepiu se face plecarea către comuna Bicaciu unde la marginea satului iarăși este întâmpinat de popor cu „să trăiască“ și dupăce notarul cercual îi bineventează, pleacă cu toții la biserică, unde în ușa bisericii e întâmpinat cu evanghelia în mână de către preotul local Ștefan Giurcuța. Aici după un scurt serviciu iarăși ține P. S. Sa o cuvântare însuflețită și plină cu învățături, apoi binecuvintează poporul.

Urmează plecarea către comuna Miersig. La eșirea din comuna Bicaciu eră o priveliște plăcută când vedeai o mulțime de călăreți și trăsuri de ale miersiganilor înșirate în ordine frumoasă pe cele două margini ale drumului. La sosirea P. S. Sale în mijlocul celor două șiruri de trăsuri un „să trăiască“ puternic și însuflețit a răsunat văzduhul, apoi călăreții au alergat nainte, iar dupăce caleasa P. S. Sale, împreună cu celelalte trăsuri ce l-au însoțit au trecut printre cele două șiruri de trăsuri ale Miersiganilor și acestea i-au urmat în ordine frumoasă.

Când cei din turnul măreț al bisericii din comuna noastră au zărit caleasa P. S. Sale, au început a trage clopotele, dând semnul celor din sat de apropierea și sosirea supremului părinte sufletesc și mai toți, căți au rămas în comună grăbit-au mic cu mare la marginea comunei ca să-l întâmpine pe P. S. Sa. Aici îl bineventează pe P. S. Sa notarul cercual Kântor Endre. O însuflețire mare și un puternic „să trăiască“, apoi se face intrarea în comună. Casele goale, străzile pline, o însuflețire ne mai pomenită, alergări către centrul comunei, cu un cuvânt mișcare și emoție, cum n'a mai fost și nu va mai fi în Miersig. Imala produsă de ploaua și neaua căzută de noapte nu eră băgată în seamă de nimenea, nici unul nu mai cercă unde calcă, nici nu-și cruțau hainele de imală, ci un gând și o dorință eră a tuturor, de a ajunge la descălecarea P. S. Sale.

Timpul nefavorabil ne-a silit, să ne abatem de a primi pe P. S. Sa la casa parohială și astfel primirea s'a făcut în curtea spațioasă a bisericii, unde este întâmpinat de 13 preoți îmbrăcați în odăjdii, apoi de o mulțime de credincioși, precum și de școlari în frunte cu învățătorul. Aici este bineventat P. S. Sa de preotul local George Dudulescu, care mulțamește P. S. Sale, că neluând în socotință calea lungă, timpul nepotrivit și oboseala împreună cu astfel de ocaziuni, a venit în mijlocul nostru, ca să ne mărească bucuria și să ne împodobească prăznuirea. Dupăce P. S. Sa mulțamește pentru primirea frumoasă ce i s'a făcut, încunjuțat de preoții asistenți și de credincioși, între sunetele clopotelor și bubuitul trasurilor intră în biserică. Aici se face sfințirea apei, apoi sfințirea și încunjuțarea bisericii, după care urmează serviciul sfintei liturgii.

Și acest serviciu este săvârșit de Preasfințitul asistat de Magnificența Sa Domnul vicar episcopesc Vasiliu Mangra, de Cuvioșia Sa părintele Roman R. Ciorogariu, apoi de M. O. Domni George Popovici referent consistorial, Petru Serb protopop F.-Giriș, Nicolae Roxin prot. tractual, apoi de preoții: Ioan Vaida, Husasău, Ștefan Giurcuț, Bicaciu, Vasiliu Popovici, Sititelec, Mihai Hașăș, Sân-Nicolaul-Român, Petru Ardelean, Oșand, Vasiliu Moga, Criștor, George Dudulescu din loc și părintele protodiacon Dr. Iustin Suciu. Răspunsurile liturgice le-a dat „Hilaria“, corul tinerimii române din Oradea-mare sub conducerea bravului învățător Nicolae Fîru. Într'un ton atât de frumos și pătrunzător, încât au fost admirați de toți cei prezenți.

După serviciul divin, Preasfinția Sa a ținut poporului o cuvântare înălțătoare, plină de învățături înțelepte, iar poporul ascultă sfaturile, care curgeau din gura Preasfinției Sale ca dintr'un izvor, cu apă răcoritoare. Nu pot să nu amintesc însuflețirea, mângâierea și mulțumirea de care eră poporul, care nu știa ce să admire, ceremonia frumoasă a serviciului, sau figura impozantă a P. S. Sale, sau cucernicia celor doi călugări, cum îi numește poporul, pe Magnificența Sa Domnul vicar episcopesc Vasiliu Mangra și Cuvioșia Sa părintele Roman Ciorogariu, sau la fața evlavioasă, plăcută și atrăgătoare a părintelui protodiacon Dr. Iustin Suciu, sau cununa preoților în frunte cu Prea On. Domni referent și protopopi. Și tema aceasta îi preocupă zilnic și va trece mult timp, până când le va uita poporul acestea.

După biserică a fost masă comună în sala spațioasă a școlii, la care au luat parte la 70 persoane. În decursul prânzului s'au ținut mai multe toaste, dintre care, P. S. Sa e rădicat poculul pentru Maiestatea Sa Regele.

După toate acestea, sosește timpul de plecare, la gara del. Cefa și deși P. S. Sa Domnul Episcop și a exprimat dorința, că din conziderarea drumului rău să nu fie petrecut cu alai, totuși ținerea n'a putut fi reținută, ci aruncându-se pe cai, cari în acea zi erau cu mult mai sprinteni, au alergat în goană, petrecând pe P. S. Sa și suita până peste hotarul comunei.

Fie lăudat și preamărit numele Preasfinției Sale și acelor, cari au concurs la praznicul atât de bogat.

De încheiere mă întorc către bravul meu preot și-i zic: Nainte! D-zeu îți deie sănătate întru mulți ani fericiți, ca să poți lucra și în viitor cu acelaș zel, pentru naintarea și prosperarea poporului nostru, ca în trecut. Eu încă mă voi nizu din toate puterile, ca să plămădesc în sufletul băieților mie încredințați religiozitatea, moralitatea și dragostea față de maica noastră biserică, ca cu a'ata mai ușor să-ți poți ajunge, pe când aceștia vor fi mari, mărețul scop.

La mulți-ani!

Miersig, 14/27 Noemvrie 1907.

Iulian Paguba.

Observări asupra unei cărți de religione,

(la adresa preotului Nicolae Crâșmariu)

de

David Voniga, preot.

Iubite frate și d-le coleg!

Un Catibet și mie prietin, mai zilele trecute, mi-a atras atențiunea asupra cărții „Istoriele Biblice“ scrisă și publicată de Frăția ta. Mi-am cumpărat cartea și am cetit-o. Iar cetind-o mi-am făcut asupra ei următoarele observări, pe cari cu cea mai sinceră bunăvoință ți-le aduc pe aceasta cale la cunoștință, căci, cine știe de nu voiu contribui prin acestea și eu la un succes mult mai mare, ce aș dori să resulte din laudabila nizuință a sfinției tale.

Iată observările mele:

Asupra cuprinsului intern al cărții d-tale cu titlul „Istoriele Biblice“ aș avea mai multe de zis, dar chiar dela început mi-se impune un fel de rezervă, o tăcere: 1) pentru că față de frăția ta ca începător în această specie de activitate, trebuie să fii cu conziderație cuvenită; iar 2) pentru că cartea d-tale poartă eticheta „Aprobată de Ven. Conzistor etc.“ și cum aș putea îndrăzni să arat trădările ei, pe baza cărora ți-s'ar fi putut restitui manuscriptul *spre îndreptare*.

Dar fiind că ori ce fel de părere poartă în fine și timbrul individualității, în următoarele voiu arăta și eu părerile mele *individuale* asupra cărții din vorbă.

1. **În general.** Înainte de toate nu-mi place un lucru, și anume: că în compunerea „Istorielelor“ nu le-ai putut emancipa nici la o independentă față de dl Dr. P. Barbu, care a publicat deja a VII ediție a acelorși „Istoriele biblice“.

Propunerea sau predarea istorioarelor, peste tot ni-se pare prea greoaie și greu de susceput de facultatea priceperii elevilor din școlile noastre dela sate.

Acest defect provine din propunerea prea *textuală* a istorioarelor. Ca istorioarele să poată fi bine suscepute și înțelese de școlari, trebuie să fie predate într'un stil sau limbajiu ușor și fluent. Istorioara, *istorioară să fie*, iar nu text plin de citațiuni, cum faci D-ta începând cu citațiuni și sfârșind tot cu citațiuni ca de ex.: *istoria despre facerea lumii*: Și a zis Dumnezeu să se facă lumină — și s'a făcut lumină, și a despărțit lumina și a despărțit întunerecul și a numit lumina ziua și întunerecul noapte, și s'a făcut sară și s'a făcut dimineață — ziua primă este.

Nu e important nici pentru elev, nici pentru scopul instrucțiunii relig. a ști că în ce mod și în ce chip a făcut Dumnezeu lumea în ziua primă. E destul și mai la înțeles, iar pentru scopul instrucțiunii mai avantajos e a propune d. e. așa (Dumnezeu a făcut lumea în șese zile, din nimica, cu cuvântul — a zis să fie și s'a făcut). În ziua primă a făcut lumina și întunerecul și s'a numit lumina, ziua, și întunerecul, noapte.

Istorioara despre păcatul strămoșesc o propui așa: „Și a strigat Dumnezeu pe Adam: „Adame unde ești“? Iar el a răspuns. . . și a zis Dumnezeu. . . iar Adam a zis. . . și a zis muerei. . . ea a răspuns. . . Atunci a zis Dumnezeu. . . etc., ceea ce elevul numai prin *bovizare* va putea învăța și ținea în memorie.

Acelaș lucru s'ar putea exprima într'o formă tot atât de *cuprinzătoare*, dar mult mai ușoară atât de propus, cât și de înțeles d. e. cam așa: După călcarea poruncii Adam și Eva au început a cunoaște binele și răul. Și-au adus aminte de porunca lui Dumnezeu și s'au temut. Iar în muștrarea lor prin păcat au căutat a se ascunde. Dar Dumnezeu vede toate și știe toate și venind la ei i-a pedepsit: Pe Eva așa. . . pe Adam așa. . . pe șarpe așa. . .

Și fiindcă acest metod *bovizator* se estinde peste întreg materialul propus și respective se observă în compunerea și propunerea tuturor istorioarelor biblice dela început până la sfârșit, nu voiu mai produce și alte exemple, căci cei ce vor ceti cartea D-tale se vor convinge despre aceasta scădere a ei.

Am aflat apoi mai multe istorioare în cari sunt produse o mulțime de *împrejurări secundare*, dintre cari punctul culminat, adică adevăratul eveniment istoric, în care se cuprinde și ideea morală, abia ieșe la suprafață v. d. ex. la istorioara despre trecerea Israelitenilor în Canaan (pag. 25—26) nimic nu se amintește despre fapte din cari s'ar putea face concluzie etică: ca să nu desperăm în năcazuri, ci să ne încredem în făgăduința lui Dumnezeu, ci întreg tratutul îl umpli cu ceremonialul trecerii peste Jordan și a încunjurării cetății Ierihon.

În timpul judecătorilor ai pus prea bătător la ochi pe *Samuil* ca **proroc**. Apoi tot atât de bătător la ochi, este că întreg tratutul (o singură istorioară) s'au mai corect întreg timpul *judecătorilor* îl umpli cu o singură istorioară despre **prorocul** Samuil, ca cel din urmă judecător. Adevărat că Samuil a fost și

proroc, dar vorbind despre judecători, tocmai această misiune alui Samuil trebuie arătată mai ales, și la acest loc numai în chip secundar se poate arăta că Samuil a fost și proroc.

Ca recompensă însă, în eră judecătorilor — și tot în cuprinsul aceleiaș istorioare despre **prorocul Samuil** — vorbești despre *Saul ca rege*, prin ce ai incurcat prea tare istorioara și propunerea ei.

O greșală regretabilă ai comis în propunerea *predicii de pe munte alui Is. Hr.* Arați adevărat numai ceea nouă fericiri cu cari și-a început Isus cuvântarea sa și pe cari le-a făgăduit drept răsplată tuturor acelor, cari implinesc voia lui Dumnezeu respicată în Cuvântarea de pe munte și despre care Frăția ta — afară de introducerea ei — nu faci nici o pomeneală. — Și nu pot înțelege de unde ai scos concluzia etică, cuprinsă în citatul „fericiți cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc“, dacă frăția Ta nu arați că despre ce a învățat, și cum trebuie ținută învățătura de pe munte a lui Isus.

O scădere bătătoare la ochi a cărții D-tale de relig. este și aceea, că concluziile etice sau învățăturile morale lipsesc aproape cu desăvârșire. E adevărat că după fiște care istorioară ai pus câte o aglomerație de *citade* din Sf. Scriptură (tocmai ca dl Barbu) și de cuprins atât dogmatic cât și moral. Dar acestea nu numai că nu sunt potrivite a le pune în locul învățăturilor practice ce se pot scoate din ideea principală a istorioarei, ci în multe cazuri nici nu sunt în consonanță cu ideea istorioarei propusă. Apoi în multe locuri *citațiunile* puse în locul concluziilor, nici nu pot fi concluzii fiind că sunt niște citate de un senz mai profund și de un cuprins mai bogat, cari pretind explicare spre a putea fi înțelese, și din cari apoi iarăș s'ar putea scoate și alte învățături morale și folositoare.

(Va urma.)

Din trecutul nostru cultural.

— Urmare. —

A scris și în limba poloneză, o cronică și o dedicațiune în versuri Regelui Ioan III, plângându-se de deșertăciunea lumii acesteia. Cu toată cultura lui vastă, prietenile și scrierea și în limba poloneză, Miron Costin își iubeste limba, neamul, țara, e religios și drept judecător; iar ochiul său deschis vede, că istoria este oglinda trecutului și cheia viitorului. Printr'aceasta opera lui istorică, afară de importanța istorică și frumusețea poetică, are și o importanță pedagogică-educativă.¹⁾

Om marcant în viața de stat a Moldovei, M. Costin este omorât, bănuit ca partaș într'un complot ursorit contra domnitorului C. Cantemir.

Operele sale principale scrise în limba română, sunt: 1., *Despre descălecatul întâi al Moldovei* (Dela

¹⁾ Dr. Alexici Op. cit. p. 84.

Trajan — la Dragoș). 2., *Viața domnilor Moldovei* (1594 - 1662). 3., *Predoslovia despre originea Românilor*.¹⁾ 4., *Poezia viața lumii*. (Au fost tipărite în „Letopisețele țării Moldovii“ de M. Kogălniceanu).

Ioan Neculcea, trăiește și e în plină activitate, ca mare vornic, la începutul veacului al XVIII-lea. Trece cu principele Dimitrie Cantemir în Rusia, după înfrângerea lui Petru cel Mare, prin Turci, la Prut. A scris *Istoria Moldovei* dela Dabija Voevod până la Mavrocordat (1602—1643) și sub titlul „O seamă de cuvinte“ a păstrat 42 legende și tradiții din trecutul istoric al Moldovii. Are un stil scurt, uneori cu icoane vii și reflexii practice, are o limbă viguroasă și curgătoare.

Cronicarii cari vor urmă după aceștia nu mai sunt avântați și închinători cultului strămoșesc, ci scriitori de curte ai Domnitorilor fanarioți, afară de *Dimitrie Cantemir*, care este un european pe deplin, prin cultură și un adevărat istoric, în înțelesul științific.

Cronicarii munteni, în timpul înfloririi în Moldova a acestui gen literar de mare preț pentru dezvoltarea conștiinței și culturii poporului, erau mai mult glorificatori a singuraticii familii boerești²⁾ ori domnești, afară de modestul Mihail Moxalie, traducător de letopisețe slavone.

O compilațiune de informațiuni istorice este alui *Stoica Ludesul*, din timpul lui Matei Basarab, supărat foc pe „ticăloșilor“ Moldoveni, cari supără cu războaie (Vasilie Lupul) pe bătrânul lor Domn (Matei B.).

Din familia grecească a Cantacuzineștilor, venită în a doua jumătate a veacului XVII-lea în Muntenia, a rămas un manuscris al lui Mihail C.; apoi la ordinul lui Iordache și Constantin Cantacuzino își scrie cronica sa, *Stoica Ludesul*.

Această cronică, inceptu cu descălecarea lui Negru Vodă, dar în special cu invective și blesteme la adresa familiei Bălăceanu, familie rivală Cantacuzineștilor.

Răspuns din partea Bălăcenilor s'a dat prin cronicarul *Constantin Căpitanul Filipeșcu*. În cronica acestuia se utilizează Simeon Dascălul, compilator al lui Gr. Urechă moldoveanul. Din punct de vedere literar acest cronicar știe istorisii frumos, — dar e de înțeles puțină valoare a acestor fel de cronice, față cu cele ale marilor învățați moldoveni.

Rađu Greceanul continuă pe Ludescu și este cronicarul oficial al lui Constantin Șerban Voevod, făcând itinerarul Domnului și versuri de rigoare, descriindu-i amănunțit domnia.

Colegi literari ai acestora, în Moldova, sunt cu venirea la tronurile principatelor a Fanarioților, *Nicolae Costin* și *Axente Uricarul*.

Nicolae Costin, fiul marelui Miron Costin, e istoricul de curte al domnului fanariot N. Mavrocordat, un iscusit administrator, între Domnitorii țării române.

¹⁾ Vezi capitolul II bibliografie din acest studiu.

²⁾ Moartea lui Stroe Buzescu d. ex. în lupta cu Tatarii e scrisă, ca o pagină de istorie, pentru a mări neamul Buzesților: *Cronica Buzesților*.

Pentru erudiția sa și munca mare de istoriograf, deși se zărește în grămădirea de material și în expuneri, și fără avântul sufletesc al părintelui său, trebuie să amintim activitatea lui N. Costin.

El a scris: Despre descălecatul întâi, — completând lucrarea părintelui său, — Cronicul Moldovei dela N. Mavrocordat, sau 661—1712, — și adausuri la „Cronica Moldovei” alui Gr. Urechiă.

Deși contemporan al compilatorilor acestora și ai cronicarilor familiari, om de știință înțeleptul propriu al cuvântului este: istoricul Principe *Dimitrie Cantemir*, de care ne vom ocupa în special. De încheierea acestui capitol, anterior timpului fanariotic, până în care se întinde și degenerează începuturile de istoriografie română din principate, nu trebuie să uităm, că scrierile cronicarilor s'au răspândit cu greu, prin manuscrise, — și dacă o parte din ele sunt oglinda unor spirite alese, totuși, abea târziu au ajuns în domeniul publicității, în lipsa inleznirilor de propagandă, de pe acele vremuri.

Deci *renașterea culturală* nu ideile cronicarilor și scriitorilor, ci școala a făcut-o, apostolia, cuvântul; iar școala și lumina ei, au răsărit în Ardeal.

(Va urma.)

Îngrijirea preotului pentru dezvoltarea economică a poporului.

(Urmare și fine.)

Capitalul principal al poporului nostru este pământul, casele de locuit, vitele și recvizitele de economie, lângă care s'au mai adaus în timpul din urmă capitalul investit la institutul de credit, ca capital de acțiuni și ca depuneri spre fructificare. Observăm însă aci și acea împrejurare regretabilă, că mult pământ al poporului nostru este astăzi însărcinat cu datorii; și deci pe acest teren biserica și preoțimea are foarte mult de lucru; iar pentru-ca preotul să poată satisface acestei îndatoriri, va avea în vedere următoarele:

a) În privința capitatului și a formării capitatului dascălul cel bun este exemplul; și deci preotul își va întocmi modul său de viață astfel, ca din câștigul său să-și poată forma un capital, fie măcar cât de mic, prin care să-și asigure atât zilele bătrânețelor sale, cât și creșterea pruncilor, că văzând poporul cum preotul prin diligență și prin grije și-au putut aduna un mic capital, să-l urmeze și pe acest teren, și astfel prin exemplul propriu preotul să dezvoalte spiritul de cruțare;

b) preotul să se ferească de a face datorii și să ferească pe credincioșii săi de a face cu ușurință datorii; și c) să îngrijască, ca capitalele bisericesti să se administreze bine, — ca astfel în formarea și administrarea capitalelor bisericesti

să aibă poporul un model de a-și forma și administra din câștigul său un capital pentru înaintarea sa.

Al patrulea și cel mai însemnat factor de producțiune în dezvoltarea economică a popoarelor este religiunea și simțul de pietate creștinească.

Dacă privim la starea în care se găsește astăzi religiозitatea și simțul de pietate creștinească al poporului nostru, cu durere trebuie să constatăm domnii și frații în Hristos, că acest popor condus în trecutul lui aproape numai de simțemintele și datinele sale religioase, rămase și moștenite din bătrâni, a fost espus și el ca și celelalte popoare ale Europei la multe încercări și la multe ispite pe acest teren.

Secolul nostru sub firma: secolul luminei și civilizațiunii a atacat cu deosebire cele 3 dogme principale ale creștinismului, și anume: dogma despre divinitatea Mântuitorului Hristos, despre divinitatea bisericei și despre divinitatea instituțiunii preoțești, ca instituțiune, menită de Mânt. Hristos de a-l reprezenta în mod văzut, și ca organ, prin mijlocirea căruia se răvarsă asupra omului întru prisosința darurile cele bogate ale vecinicii și nemărginitei îndurări alui Dumnezeu.

Simțim greu aceste lovituri ale timpului, pentrucă nici un fel de lovitură nu este, și nu poate fi mai greu simțită, decât loviturile, cari se dau unui popor pe terenul economic, pentrucă loviturile, venite din ori ce parte pe acest teren îi atacă existența, îi iau așa zicând pâinea din gură, și-l împedecă în dezvoltare și vom fi greșind, sau vom fi vorbind adevărul, nu știm, dar cutezăm a afirmă cu toată puterea cuvântului, că dacă vom fi perdut din pământul strămoșesc, și dacă am avut neînțelegeri, izvorul tuturor acestor rele a fost numai în aceste grele lovituri, și anume loviturile, îndreptate în contra religiunii și a simțului de pietate creștinească.

Constatând aceasta este natural, că prin a paraliză grelele lovituri, cari s'au îndreptat, și se îndreptează asupra simțului de pietate creștinească al poporului, biserica și preoțimea trebuie să dezvolte mai multă existență, și să dezvoalte mai multă activitate, că prin o supraveghiere neadormită și prin câte o conșcențioasă punere în aplicare a mijloacelor bisericei să putem înfrânge și să putem eși învingători asupra oricărui atac ce s'ar înprepta din orice parte asupra sfintei noastre biserici.

Religiunea este factorul principal de producțiune, pentrucă religiunea dă viață, și conduce pe om față de ceialalți factori de producțiune. Omul religios privește în pământ un dar dela Dumnezeu, obținut prin hărnicia părintilor săi, sau prin lucrul mânilor sale, cu scop ca să și inleznească viața și mersul său spre perfecțiunea

creștinească. Omul privește în lucru și în capacitatea sa de a lucra, nu o greutate, nu blăstăm, ci un dar dela Dumnezeu obținut spre scopul de a-și făuri și ești o bunăstare vremelnică și vecinică. Omul religios privește în capitalul, pe carele și l'a putut aduna, un dar dela Dumnezeu, menit a-și asigura existența sa și a familiei sale și a putea ajuta pe de aproapele său, precum și instituțiunile culturale.

Preotul să fie cu deosebită atențiune și priveghiare asupra stării în care se găsește poporul pe terenul economic și prin punerea în aplicare cât mai concenstioase a mijloacelor bisericii, a doctrinei, a cultului, a disciplinei, să stăruească la alimentarea și dezvoltarea simțului de pietate creștinească, astfel ca evangeliia Dlui să devină singură stăpână peste modul degardării și acțiune al credinciosilor peste terenele vieții.

CRONICA.

Dela adunarea din Cohalm a Societății pentru crearea unui fond de teatru, remarcăm ca lucruri mai însemnate, cetirea unei disertațiunei alui Dr. V. Branște, despre Iosif Vulcan și generația dela 1848—67 a tinerimii române din Ungaria, din care răposatul de pie memorie a făcut parte. Dl I. Bogdan propune: înființarea unei biblioteci teatrale care să cuprindă opuri din estetica, istoria, și tehnica dramei; compunerea unui repertor potrivit, iar compunătorului o răsplată potrivită; organizație socială pentru ținerea în viață vie a interesului pentru ideea teatrului. Se discută apoi necesitatea înființării unui local propriu. Se hotărăște a se da d-lui Z. Bârsan ajutor bănesc, când va întreprinde turneuri. Dl Vecerdea anunță o lucrare anonimă despre armonisarea melodiilor populare. Propunerea de a se constitui comitele locale cum sunt despărțămintele Asociațiunii se lasă spre studiere în grija comitetului. Comitetul vechiu e reales rămânând vacant numai presidiul pentru un an de zile, ca semn de doliu. Locul adunării generale din anul viitor se va fixa ulterior.

Neurolog Reuniunea română de cântări „Hilaria” din Oradea Mare cu inima înduioșată de durere aduce la cunoștință încetarea din viață a iubitului ei prezident *Dr. Florian Duma* avocat cavalier al ordului „Coroana României, fost deputat sinodal întâmplată la 21 Noem. 1907 st. n, 8 ore seara; în etate de 56 ani. Rămășițele pământesti se vor depune spre vecinica odihnă Sâmbătă în 24 Noem. 10 ore a. m. în cimiteriul din Ujváros, după rital gr. or. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată. În veci pomenirea lui!

— Cu inimă înfrântă de durere aducem la cunoștință tuturor cunoscuților și pretinilor noștri, că sumpă și în veci neuitata noastră mamă, respective soră *Veleria I. Găvrus* născută R. Popea după o viață întreagă de resignată suferință, și-a dat nobilul său

suflet în mânilor Creatorului astăzi Marți în 6 (10) Noem. a. c. împărășită fiind cu sfânta taină a Cummecăturii, în al 48-lea an al etății sale. Rămășițele pământesti ale neuitatei defuncte se vor ridica din casele proprii și se vor depune spre vecinica odihnă Joi în 8 (21) Octom. a. c. în cimiteriul bisericei nouă din Satlug. *Satulung*, 6 (29) Noem. 1907. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Dar de Crăciun. Atragem atențiunea părinților, de școale asupra colecției: Biblioteca Copiilor și a Tinerimii A. O. Maior, din care a apărut acuma volumul al III-lea cu 20 de ilustrațiuni artistice și cu colaborarea prețioasă a dlor: I. Al. Brătescu-Voinești, Mihail Sadoveanu, Oct. Goga, Maria Cunțan, I. A. Basarabescu și A. O. Maior. Volumul frumos și solid legat se vinde în Austro-Ungari 1 cor., în România și străinătate 1 leu 30 bani, + porto 15 bani. Toate trei volumele se pot comanda dela orice librărie românească și dela Administrația revistei „Luceafărul”. Siuiu (Nagyszeben).

Răscumpărarea de felicitări pentru onomastică. Asesorul conzistorical Victor Tordășeanu răscumpără felicitările din privilegiul onomastice sale cu cor. 10, drept contribuire la premiul oferit de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu” pentru cel mai bun op ce se va scrie despre nutrirea vitelor peste tot și în special în ani de secetă.

La fondul de 20 fil. al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”, s'au mai făcut următoarele daruri: Eva Bologa, în memoria repositatei sale mame Paraschiva Leța n. Stanciu 1 cor; George Jadlea, inv. diacon (Lugoș), d-na Macrina Jandrea și d-șoara Lilescu, pecare câte 20 fil., Vornicul N. Țabrea 40 fil., Vornicul Ioan Îmbăruș, exped. „Fozie Pop.” 20 fil., Maria Baci, în amintirea mamei sale Paraschiva Radă n. Baci, 2 cor. și Vic Tordășianu 10 fil.

Cronică bibliografică.

Vatra școlară l. 9. cuprinde: P. Span, Intuiția ca principiu didactic. V. Stan, Învățătorul afară de școală. Învățătura despre creștere, după George Lazar. N. Bembea Monografia școalei din Banpotoc. Dări de seamă, Informațiuni, Bibliografie. Remarcăm atât ca valoare pedagogică și ca informații, buna redactare a acestei reviste. Nu putem trece cu vederea, că în Bibliografie dă relațiuni din „Revista generală a învățământului”, revistă redactată de capacitățile pedagogice din România și ținută la nivel european. — Ne permitem întrebarea, dată în primul nostru trecut: N'ar fi bine oare, ca toate condeele noastre învățătorești de seamă să se întrunească la „V. S.”? Facem chiar concesia, ca Blajul să-și păstreze revista pedagogică bună, ce are. s.

Țara Noastră 46: Portul național. Scrisori către țărani, Pomăritul și foloasele lui, *Statute pentru grâнар*, Cărările vieții, Din popor, Povestea sticletelui, Știri. Bibliografie.

Amicul Tinerimei. 3. Midas, Oleandru, Copernic (dialog de Leopardi), căpitanul vaporului, Niță cel lăudăros. Basmul mercovului (cu ilustrație). Petreceri științifice, Fire de artist (tablou hazliu). Recomandăm această revistă îndeosebi pentru bibliotecile școlare.

Albina XI. 6. Conferințele institutorilor. Monumentul lui Lascar Catargiu. Lupta dela Argeș (1600). Cuvânt la „Întrarea în Biserică”. Lungeanu cântec din Bucovina. De pe Domeniile Coroanei, Încercări de grâu străin în Anglia. Informațiuni, Roman, Icoane.

Candela XXVI II. Viața și activitatea sf. Apostol Pavel. Recăsătorirea proetilor. Plângerile lui Ieremia. Comunicări, Cronică. Bibliografie.

Concurse.

Pe baza decisului Ven. Conzistor de sub Nr. 6625/1907, se publică din oficiu concurs pe stațiunea învățătorească din **Miniad**, cu termen de alegere de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt: în bani 200 cor. 4 hect. grâu, 4 hect. cucuruz, 5 stângeni de lemne; pentru scripturistica 5 cor; pentru conferință 6 cor. Cvarțir și grădină.

Reflecții au să-și înainteze recursurile ajustate regulamentar și adresate com. par. din Miniad, ofic. prezv. în Buteni (Butyin) în timpul indicat, având a se prezenta în o Duminecă ori sărbătoare la sf. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Traian I. Magier prezv. insp. școl

—□—

1—3 gr.

Pentru îndeplinirea vacantului post învățătorească dela școala gr. or. rom. din **Ateas** protopopiatul Tinca cottul Bihor cu termen de alegere pe ziua **11/24 Decem.** 1907, pe lângă un salariu anual de 800 cor. solviți lunarminte anticipative.

Reflecții la acest post sunt poțitiți ca recursurile lor adresate com. parohial să le subștearnă subscrisului protoprezviter, și să se prezenteze în biserică din Ateas spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale, având alesul datorința a provedea și cantoratul pentru stolele îndatinate.

Din ședința comitetului parohial ținut la 21 Oct. (3 Nov.) 1907.

Comitetul parohial

În coțelegere cu mine; *Nicolae Roxin* prezviter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătorească din **Buntești** tractul Vașcouli prin această se publică concurs cu termen de alegere pe ziua de **5/18 Dec.** a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: în bani 400 cor.; 8 stângeni de lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ, a 16 cor., laolaltă 128 cor. și eventuala întregire dela stat, cvarțir și grădină.

Ceice doresc a reflecta la acest post sunt poțitiți a-și trimite rugările lor, ajustate conform regulamentului, subsemnatului în Segyest p. u. Rieny, iar în vre-o Duminecă ori sărbătoare se vor prezenta la sf. biserică din Buntești spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În coțelegere cu: *Moise Popoviciu* adm: pprese.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului de paroh din comuna **Gross**, ppiatul Lipova, comitatul Caraș-Severin se eserie din nou concurs cu termen de **30 zile** pe lângă următoarele dotațiuni:

1.) Sesiunea parohială constătătoare din 30 jugh. câtrastale fânaș. 2.) Grădina parohială de 1200 □ stg. 3.) Stolele comitetul parohial le stipulează în următorul mod: a.) Taxa pentru înmormântări la copii până la 7 ani 3 cor. dela 7 ani în sus 6 cor. b.) Pentru Molitvă 40 fil c.) Pentru feștanie 1 cor. d.) Celelalte stole după obiceiul locului. 4.) Congrua nefiind stipulată din cauză, că parochia a fost până acuma administrată după calificățiunea celui ales.

Reflecții la acest post au să se prezinte în timpul cât va fi concursul deschis în vre-o duminecă ori sărbătoare în sf. biserică pentru a-și arăta dexteritatea atât în cele rituale, cât și în oratorie.

Recursurile ajustate conform regulamentului și adresate comitetului parohial să le subștearnă subscrisului prezviter.

Comitetul parohial.

În coțelegere cu Oficiul protopopesc gr. ort. rom. al Lipovei: *Ioan Cimponeriu* paroh.

—□—

3—3

Janus

„institut de asigurare mutuală pe viață în Viena

s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,

este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe viață”

pentru Austro-Ungaria.

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

Premii eftine. Condiții de asigurare favorabile.

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani. **Asigurare gratuită** pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment

Starea de asigurare 111.000,000 cor. | **Averea institutului** 31.000,000 cor.

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000,000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric

Lerchengasse Nr. 17. (N-rul Telefonului: 422).

(18)